

**SKOLAS PEDAGOGU KOLEKTĪVA VIENOTAS
PROFESIONĀLAS KOMPETENCES PILNVEIDES IESPĒJAS**
*The Opportunity of Unified Professional Competence Development
for School Teachers Collective*

Karīna Brikmane
Liepājas Universitāte, Latvija

***Abstract.** Teachers' professional development in Latvia is currently being guided according to the overall mission in education – to create a society, which is engaged in life-long learning. Teaching proficiency and professional growth in teachers' work are the primary strategies, which to a large extent determine, influence and implement changes in the education sphere.*

That is why the ongoing development of professional competencies is planned, and results are expected in the goals of the further education programme and in the development of competencies in teachers' collective.

The significance of the research is determined by the need to provide modern, high quality, competitive education for the younger generation. As a consequence, the need for teachers' ongoing professional development emerges, which is based on the development of competencies appropriate to the time and contemporary methods. Theory and practice have shown that further education is the most effective when it is based on theory, education strategy and real demand/needs.

Investment in the development of teachers' professional growth is one of the most significant resources for improving education quality in the nation.

In searching for new and influential resources for the growth and development of teaching competencies, the professional development system and opportunities of practising teachers and schools, and examples of good practice in the promotion of teachers' professional growth will be analysed.

Keywords: *collective, competence, competitiveness, life-long learning, teachers.*

Ievads
Introduction

Galvenie pārmaiņu procesi 21.gadsimtā, ar ko saskaras Latvijas izglītība, tai skaitā pedagogi, ir tie paši, kas skar visu Latvijas sabiedrību kopumā un ir radījuši laikmetu, kura iezīmes ir transformāciju apjoms un intensitāte visos līmeņos. Visa pasaules sabiedrība piedzīvo dziļas pārmaiņas ne tikai visās dzīves jomās, bet arī piedzīvo to, ka jau zināmām lietām ir jāpieiet no cita skatu punkta, jāmaina pieeja un attieksme.

2007.gadā tika publicēts McKinsey & Company pētījums (McKinsey & Co 2007), kas analizēja izglītības sistēmas kvalitāti daudzās valstīs ar mērķi noskaidrot, kas ir labas izglītības sistēmas „atslēga”. Galvenais secinājums bija: ikviena izglītības sistēma ir tik laba, cik labi ir skolotāji. Austrālijas pētnieks

Dž.Hatti (J.Hattie) savā darbā „Padarīt mācīšanos redzamu (Visible Learning)” (2013) ir apkopojis vairāk nekā 15 gadu pētījumus, analizējot faktorus, kas ietekmē mācīšanās panākumus. Pētījumā minēti 138 faktori, izskaidrojot ar to ietekmi uz panākumiem vērstām mācībām un ietekmi uz skolu un notiekošo tajā. Pētnieks Hatti norāda, ka mācību kvalitāte atšķiras ne tikai starp skolām, bet arī starp atsevišķām klasēm, un tas nozīmē, ka mācību kvalitāte ir atšķirīga starp atsevišķiem skolotājiem. „Ko un kā skolēni mācās, nosaka individuāli skolotājs. Visi pārējie faktori - materiālie nosacījumi, tipa skolas vai speciālās mācību metodes - no otras puses, ir sekundāri”. Uz zināšanām balstītas sabiedrības veicinošas izglītības pamatā ir faktors, ka mūsdienu sabiedrības attīstības procesā strauji mainās zināšanas un to izmantojums, kompetences, kuras nepieciešamas darba tirgū un sabiedrībā kopumā, tātad arī pedagoga attīstībai ir nepieciešama nepārtraukta profesionālā pilnveide. Pedagoga meistarība prasa noteiktu nepārtrauktu kompetenču pilnveidi vai jaunu ieguvu.

Pētījuma mērķis ir izpētīt, kādas šobrīd ir skolas pedagogu profesionālās kompetences pilnveides iespējas kā vienotam kolektīvam, radot ietekmi uz kopējo skolas kolektīva profesionālo pilnveidi, tādējādi nodrošinot izglītības procesus skolā atbilstoši laikmeta prasībām, pamatojoties uz pedagoģiskā procesa transformāciju un skolu vides resursu mijiedarbību, nodrošinot izglītību ilgtspējīgai attīstībai.

Pētījuma datu ieguves metodes ir literatūras teorētiskā analīze, gadījumu izpēte, anketu apstrāde, intervijas.

Pētījums apskata pedagogu profesionālas pilnveides nodrošinājums laika posmā no 2011.gada līdz 2014.gadam, tā formas, iespējas un atgriezeniskās saites nodrošinājumu skolas pedagogu kolektīvā, meklējot jaunus un ietekmīgus pedagoģiskās kompetences izaugsmes un attīstības resursus. Tiks analizēta praktizējošo pedagogu profesionālās pilnveides sistēma, labās prakses piemēri pedagogu profesionālās izaugsmes veicināšanā skolu kolektīvos.

Pedagogu profesionālas kompetences pilnveide stratēģiskajos plānošanas dokumentos

Iekļaušanās Eiropas Savienībā un straujie globalizācijas procesi būtiski ietekmē arī pedagogu profesionalitātes līmeņa prasības. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas) uzdevumā asociētā profesora Roberta Kīļa vadītā ekspertu grupa izstrādāja Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam. Stratēģijas pamatuzstādījumi ir laimīgs cilvēks labklājīgā valstī, ilgtspējīgs un veselīgs dzīvesveids, radoša, iecietīga un toleranta sabiedrība, sadarbībā radīta konkurētspēja un valsts kā ātrspējas partneris. Ilgtspējības modeļa ietvaros vienīgā iespēja veiksmīgi atbildēt uz globālajiem izaicinājumiem ir veidot tādu attīstības politiku, kur nepieciešamība veicināt ekonomisko izaugsmi, uzlabot ikviena sabiedrības locekļa dzīves kvalitāti, nepieciešamība nodrošināt sociālo

saliedētību un drošību, kā arī nepieciešamība nosargāt ekoloģisko vidi nākamajām paaudzēm būtu līdzsvarā. Izveidot vienu no labākajām izglītības sistēmām ES un kļūt par vienu no līderēm pieaugušo izglītības pieejamības un izmantošanas ziņā. Pamatojoties uz pārmainām sabiedrībā un attīstību virzošo dokumentu rīcības plāniem, viennozīmīgi ir jāmainās arī izglītības sistēmai. Ir nepieciešamas jaunas darba metodes, jauni darba paņēmieni, jaunas darba organizācijas formas un, pats galvenais, lai izglītības sistēma sekmīgi pildītu tai piederīgās funkcijas, ir nepieciešams veidot visu šai sistēmā ietilpstošo elementu partnerību. Partnerība ir divu vai vairāku partneru vienošanās sadarboties kopīga mērķa interesēs un nest kopīgu atbildību par rezultātiem (Wilcox,1994). Partnerības lielākais ieguvums ir sinerģijas efekts. Informēšana un komunikācija ir tikai ceļš uz partnerības veidošanu (Garleja, 2003) Izglītības vide, kurā darbojas pedagogi, kļūst arvien sarežģītāka un neviendabīgāka; pedagogu darba problēmas ir saistītas ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstību, izmaiņām sociālajā un ģimenes struktūrā, kā arī ar skolēnu sastāvu, kas daudz kultūru sabiedrības attīstības rezultātā daudzās skolās kļūst arvien daudzveidīgāks un bez savstarpējas partnerības dažādos līmeņos nav iedomājams. Pētījumi liecina, ka skolēnu mācību sasniegumi ir lielā mērā atkarīgi no visu pedagoga darba un viņu lomas izglītības iestādē (McKinsey & Company, 2007).

Izglītība ilgtspējīgai attīstībai ir process dzīves garumā un mudina cilvēkus atbildīgi rīkoties ikdienas dzīvē un realizēt sevi saskaņā ar sociālo, kultūras, ekonomisko un dabas vidi sev apkārt.

T.Kože un I.Muraškovska (2007), analizējot zināšanu sabiedrības interpretācijas aspektus, secina, ka pastāv:

- humānistiska pieeja ar mērķi nodrošināt izglītības pieejamību kā cilvēka pašpildījuma un pašvērtības vajadzību paplašināšanas iespēju. Tās autors R. Hatčins akcentēja šo pieeju jau 1968.gadā;
- tehnokrātiskā pieeja, kad humāno vērtību vietā akcents tiek likts uz zināšanu un tehnoloģiju nomaiņu, zināšanu strauju novecošanos un nepieciešamību pastāvīgi paaugstināt kvalifikāciju;
- demokrātiska pieeja ar mērķi paplašināt pieaugušo līdzdalību izglītībā, ko izraisa straujas ekonomikas un sociālās dzīves pārmainās sabiedrībā. Autors Rodžers Bošjērs, 1980.gad.;

T.Hussens (Husen, 1974) akcentē pedagogu profesionālās pilnveides reformu, norādot, ka pieaug nepieciešamība pēc pedagogiem ar jaunām zināšanām, norādot arī uz galveno jautājumu pedagogu sagatavotājiem – inovācijām mācību saturā. Mācīšanās M. Fulana izpratnē nenozīmē iegūt vairāk informācijas, bet palielināt spēju sasniegt to, ko mēs patiešām vēlamies, tā ir radoša mācīšanās visa mūža garumā, nepārtraukti nosakot un īstenojot savus mērķus (Fullan, 1999).

Eiropas Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Uzlabot prasmes

21. gadsimtam. Programma Eiropas sadarbībai skolu jomā” kā uzdevumu izvirzīja palīdzēt dalībvalstīm īstenot Padomes secinājumus par skolotāju izglītības kvalitātes uzlabošanu, Komisija ierosina nākotnē sadarboties lielākoties: nodrošinot, lai skolotāju sākotnējā izglītība, ievadīšana darbā un pastāvīgā profesionāla pilnīgošanās būtu saskanīga, ar nodrošinātiem pienācīgiem resursiem un kvalitāti; uzlabojot skolotāju izglītošanas darbavietā nodrošinājumu, kvalitāti un izmantojumu (2008).

Lai veicinātu Latvijas pedagogu dalību Eiropas Savienības tālākizglītības un pieredzes apmaiņas programmās, jāuzlabo arī pedagogu svešvalodu prasmes. Aizvien nozīmīgāka kļūs arī pedagoga psiholoģiskā kompetence, lai pārvaldītu visdažādākās situācijas mainīgajā pasaulē.

Ministru kabineta noteikumi nosaka, ka pedagogam 3 gadus ir jāpilnveido sava profesionāla kompetence. Šo prasību pedagogi ievēro un bieži vien apmeklē pat vairāk nekā 36 stundas, taču pedagogam, atgriežoties atpakaļ skolā, bieži vien mācītais kurss netiek izmantots - vai nu nav atbilstošas tehniskās bāzes, vai arī pedagogs nesaredz vajadzību to izmantot.

„Pedagogs un izglītības kvalitāte nav dalāmi. Šai vienotībai nepieciešams atbalsts. Viens no šādiem pamatakmeņiem ir pedagogu tālākizglītība” uzsver Evija Papule, IZM Izglītības departamenta direktore.

Pedagogu profesionālas pilnveides kvalitātes nozīmīgākais rādītājs ir apgūtā kurss un pieredzes apmaiņa izmantošana ikdienas praksē.

Vai pedagogs apzinās un spēj formulēt savas profesionālās pilnveides vajadzības? Kas notiek skolas kolektīvā, kad pedagogs atgriežas no kursiem?

Lai pedagogiem sniegtu atbalstu pārmaiņu apstākļos, 2009. gada rudenī IZM uzsāka īstenot Eiropas Sociālā fonda projekta „Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos”. Projekta mērķis - veicināt pedagogu konkurētspēju, īstenojot atbalsta pasākumus vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogiem. Tā ietvaros darbojas pedagogu tālākizglītības satura moduļu sistēma, kā arī valstī ir uzsākta pedagogu profesionālās karjeras modeļa ieviešana, novērtējot pedagogu profesionālās darbības kvalitātes pakāpi. Pedagogam pašam ir jāprot novērtēt savas tālākizglītības vajadzības, atbalstošā skolas vidē plānot un īstenot izglītošanās procesu.

Pedagoga profesionālās kompetences pilnveide ir pedagoga profesionālās darbības prasmju kvalitātes paaugstināšana, kas, galvenokārt, norisinās tālākizglītības kursu formā, kas Latvijā šobrīd tiek virzīta saskaņā ar virsuzdevumu izglītībā - veidot sabiedrību, kura mācās mūža garumā, tāpēc tālākizglītības programmu mērķos tiek plānota un rezultātos sagaidīta nepārtraukta kompetenču pilnveide. Profesionalitāti raksturo ne tikai zināšanas, bet arī prasmes un attieksmes. Savukārt attieksmes paredz noteiktu vērtību īstenojumu, šajā gadījumā demokrātisku, piemēram, tādu kā pilsoniskā līdzdalība un sociālā atbildība, reaģējot uz skolās un sabiedrībā notiekošo atbilstoši demokrātiskuma principiem. Saeima 2014.gada 22.maijā, apstiprināja

„Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam”. Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) izstrādātajā dokumentā kā galvenais mērķis izglītības attīstībā nākamajos septiņos gados izvirzīta kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts izaugsmei, īstenojot iekļaujošās skolas darbības mērķus un akceptējot multikultūru vides attīstību, skolotājam ir jābūt profesionāli kompetentam, lai izglītības vidē pildītu savu galveno uzdevumu – palīdzētu skolēnam augt konkurētspējīgam mūsdienu straujajos pārmaiņu laikos. Tas prasa jaunu skatījumu uz skolotāja izglītošanās procesu un viņa mūžizglītības nodrošinājumu, kas tiek veidots atbilstoši mūsdienīgām pieaugušo mācīšanās metodēm.

Skola, organizācija, kura mācās

Iepriekš nosauktie fakti par profesionālās izaugsmes potenciālajiem izaicinājumiem un iespējām, apliecina mūsdienu pedagogu tālākizglītības problēmas aktualitāti pārmaiņu kontekstā. Neaizmirstot, ka skola ir patiesā un neatkārtojamā daudzu cilvēku dzīve ar savu komforta un nepieciešamās kvalitātes zonu, par kuru nozīmīgumu liecina savukārt pedagogu tālākizglītošanās labās prakses piemēri. Pedagoģiskās sadarbības procesā pedagogs kļūst konkurētspējīgs savu kolēģu vidū, tādējādi nodrošinot arī skolēnam konkurētspējīgas izglītības ieguvu. Kopā ar jēdzienu organizācija, kura mācās (Learning organization), pastāv otrais jēdziens organizācijas mācīšanās (Organizational learning). Organizācijas mācīšanās ir process, kad organizācijas zināšanas un vērtības ir apvienotas un vērstas uz uzlabotiem darbības risinājumiem un spējām mācīties no darbībām. Organizācijas mācīšanās veids iespaido tās kultūru un vērtības. Tā ieņem vietu starp organizācijas darbiniekiem un darbinieku komandām. Vēlme mācīties ir atkarīga no organizācijas darbinieku vēlmes strādāt kopā un palīdzēt atbalstīt katra darbinieka pūles pastāvīgai attīstībai un savu prasmju uzlabošanai. Organizācijas, kura mācās menedžeru izaicinājumam jābūt „Integrēt mācīšanas visās darbībās, lai tās būtu daļa no ikdienas darba” (Skyrme, 2003).

Tomēr, ikviens uzņēmums, kas ir mēģinājis praktiski organizēt iekšējo apmācību savā uzņēmumā, atzīs, ka šim procesam ir gan savas pozitīvās puses, gan negatīvās puses. Iekšējo apmācību uzņēmumā nevajadzētu uztvert kā vienkāršu un viegli īstenojamu pasākumu, bet gan kā sarežģītu un smalku procesu ar nopietni izvirzītu mērķi uzņēmuma biznesa kontekstā. (D. Skyrme, 2003)

Kādas ir skolas kolektīva ka organizācijas iespējas pilnveidoties?

Skolas iekšējam klimatam ir jābūt orientētam uz mācīšanas koncepcijas audzināšanu, procesiem jābūt virzītiem uz to, lai palielinātu skolotāju mijiedarbību caur esošiem ierobežojumiem. Kā zināms, skolā mācības var nodrošināt vai nu ārējās mācību iestādes, vai lektori, radot skolas kolektīvam iespēju kopīgi mācīties. Taču šis process prasa diezgan lielu finanšu resursu

ieguldījumu. Tāpēc skolas bieži vien neplāno kopīgus profesionālas pilnveides pasākumus tālākizglītības kursu formā. Aptaujājot skolu direktorus, secināms, ka ir skolas, kas skolas kolektīva profesionālajai pilnveidei velta īpašu vietu un ir skolas, kuras pievērš uzmanību tikai formālam faktoram, vai skolotāju profesionālā izglītība atbilst normatīvo aktu prasībām.

Profesionālās kompetences pilnveides vispārīgs novērtējums skolās praksē

Kvalitatīva tālākizglītības sistēma nodrošina pedagogu kompetences paaugstināšanu un prasmju un kompetenču atjaunošanu mūsdienīga mācību procesa nodrošināšanai. Jau sen ir pierādījies, ka ne jau kursu apguves daudzums nosaka skolēna izglītības līmeni, bet gan tas, kā pedagogs prot iegūto informāciju, faktus izmantot reālās skolas situācijās, kā pedagogs prot pašizglīties, kāda ir pedagoga kompetence, prasme izmantot jauniegūto informāciju. Analizējot tālākizglītības kursu saturu, pasniegšanas metodes, formas, nākas secināt, ka bieži vien pedagogs tiek uztverts kā students, kas tikko apgūst pedagoģijas kursu, nevis kā pieaugušais ar savu dzīves pieredzi. Tādēļ pieredzē balstītām mācībām ir vairāk priekšrocību, salīdzinot ar tradicionālo „klases pieeju”, galvenokārt - tā ir efektīvāka. Zinātnieki M. Noulss, E.Holtons, R.Svansons ir teikuši: „Pieaudzis cilvēks vēlas apgūt tās zināšanas un prasmes, kas varētu viņam palīdzēt atrisināt uzdevumus un problēmas reālajā dzīvē” (Noulss u.c., 2012). L.Babajeva savā promocijas darbā „Pieaugušo personības pilnveidošanās tautas skolā” norāda, ka mūsdienās ir vērojama pāreja no kognitīvajām pieaugušo personības pilnveidošanās teorijām (Kolbs, 1984; Mezirovs, 1990, 2000; Merriam, 1996 un citi) uz personības visaptverošajām pieejām (Džarvis, 2005; Illeris, 2009), kur pieredze tiek gūta un integrēta pieaugušā personības veselumā, ķermeņa, emociju un kognitīvajā dimensijā. Pieaugušo izglītībai veltītajos pētījumos ir atspoguļotas izmaiņas tradicionālajos priekšstatos par mācīšanos.”

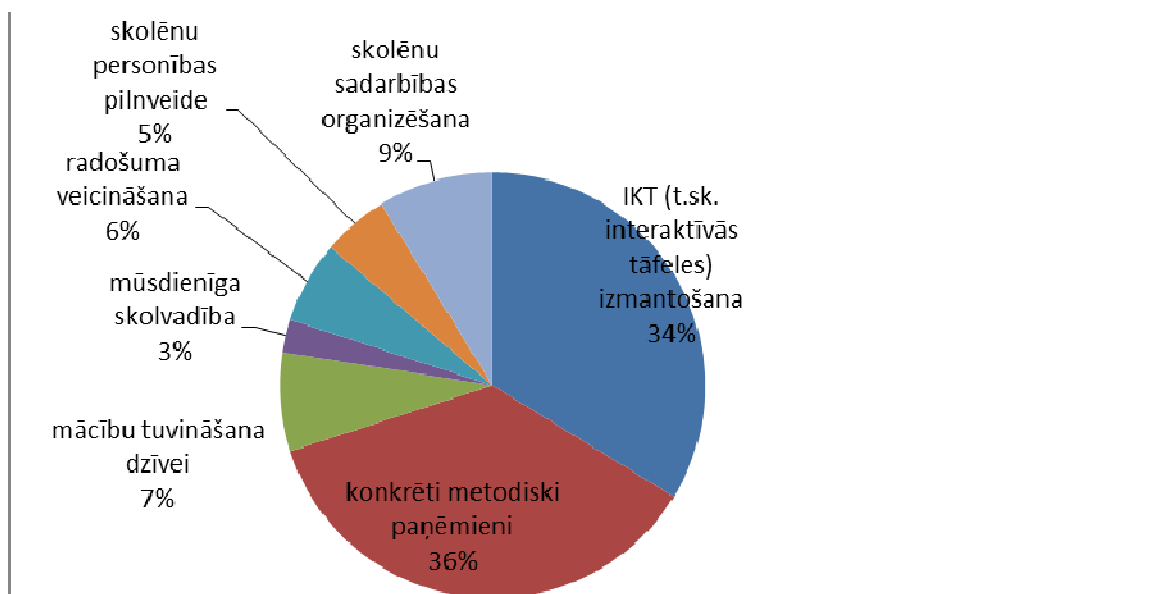
Jelgavas Izglītības pārvaldes Metodiski informatīvais centrs, kas pieder pie tradīcijām bagātākajām pedagogu tālākizglītības iestādēm, 2000.gadā veicot lietišķo pētījumu „Pedagogu tālākizglītības programmu un to īstenošanas efektivitātes noteikšana”, nonāca pie secinājumiem, ka pietrūkst konkrētas informācijas par kvalitātes mērīšanu, kas tālāk neļauj izveidot programmu izvērtēšanas kritērijus. Efektivitātes nodrošināšanai ir jāattīsta nepārtrauktas profesionālās pilnveides sistēma, kas radītu stabilu atbalsta vidi (morālo un metodisko) pedagogu tālākizglītībai.

Laika posmā no 2011.gada līdz 2013.gadam pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi nodrošināja Valsts izglītības satura centra ESF projekts „Vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītība”, kura mērķis bija vispārējās izglītības pedagogu kompetences paaugstināšana un prasmju atjaunošana mūsdienīga mācību procesa nodrošināšanai un uz zināšanām un inovācijām balstītas sabiedrības veidošanai un kurā savu profesionālo kompetenci

pilnveidoja 24979 pedagogi 57 programmās un 12 radošajās darbnīcās. Projekts savu darbību attīstīja, pamatojoties uz ESF projektā „Pedagogu tālākizglītības metodiskā tīkla nodrošinājuma izveide” (2006-2008) izstrādāto metodiku un tālākizglītības kursu moduļu sistēmu. Pedagogu profesionālā pilnveide pamatos notiek tālākizglītības kursu formā, kuru noslēgumā ir izvērtējuma anketa, kurā ir arī jautājumi par to, vaiursos iegūtās zināšanas un prasmes tiks izmantotas ikdienas darbā ar skolēniem. Taču, vai tas notiek praksē, kāda ir kursu ietekme uz mācīšanas un audzināšanas procesu, netiek izvērtēts.

Izanalizējot normatīvos dokumentus, tiek secināts, ka netiek pievērsta uzmanība tam, kas notiek pēc kursiem, bet rezultāts tiek vērtēts formāli, ar esošas vai neesošas apliecības starpniecību, kas arī sekmē samērā negatīvu un formālu attieksmi pret kursiem. Tā piemēram, pedagogu darbības kvalitātes novērtēšanas procesa punkti ir par uzrādīto apliecību, nevis kursos gūtā izmantošana praksē.

Lai novērtētu kursu atgriezenisko saiti, projekta noslēgumā tika organizētas 10 fokusdiskusijas ar pedagogiem, kuri projekta laikā bija beiguši profesionālās pilnveides kursus. Izmantojot pašu pedagogu iespējas mācīties ne tikaiursos, bet arī skolas vidē un apzinot atgriezenisko saiti no tālākizglītības kursiem Dž. Hatti un H. Timperley savā rakstā „Atgriezeniskās saites spēks” (The Power of Feedback, 2007) norāda, ka atgriezeniskā saitei ir svarīgākā ietekme mācību procesa īstenošanā un novērtēšanā. Autori norāda, ka pēc pētījumu rezultātiem var konstatēt, ka sistemātiski nav pētīta tās jēga. Viņi sniedz atgriezeniskās saites konceptuālu analīzi ar pierādījumiem par tās ietekmi uz mācīšanos un sasniegumiem.

1.att. Kursu ieguvumu tematikas īpatsvars
Figure 1. Course topics proportion

Diagrammā raksturots fokusdiskusiju dalībnieku viedoklis par apmeklētajiem kursiem un to ieguvumiem, kas tiek praktiski izmantoti profesionālajā darbībā. Projektā iegūtie dati no fokusgrupu diskusijām reģionālajos semināros apliecina (https://talakizglitiba.visc.gov.lv/visp/file.php/1/TI_refleksija_7_11_2013.pdf), ka vairākums dalībnieku kā kursu lielāko vērtību min pieredzes apmaiņu un jaunu skatījumu uz zināmām lietām, zināšanu atjaunošanu (vidēji ap 25% respondentu), svarīgi ieguvumi no kursiem ir arī daudzveidīgu metožu piedāvājums (vidēji ap 17%), e-resursu un vides izmantošana (vidēji ap 13%), izglītības satura aktualitāšu piedāvājums (vidēji ap 11%).

Projekta laikā tika izstrādāta jauna profesionālas kompetences pilnveides forma – darbnīcas noteiktas mērķgrupas kolektīvam. Kopumā tika īstenotas 14 darbnīcas: Izaicinājumi izglītībā 21.gadsimtā, Cilvēkdrošība un veselība, Starpdisciplināra mācību vide un integrētu programmu veidošana, Konflikti un to risināšana, Uzvedības traucējumi un atstumtība, Balsošanas sistēmas – pultis, IKT pamatprasmes, Tehnoloģiju izmantošana darbā ar skolēniem, Interaktīvā tāfele, Inovatora un uzņēmēja kompetences, to diagnostika un veidošanas metodes izglītības procesā un personīgo finanšu vadīšana, Skolotāji mācās kopā skolā.

Vislielāko popularitāti ieguva darbnīcas: Izaicinājumi izglītībā 21.gadsimtā; Konflikti un to risināšana; un Inovatora un uzņēmēja kompetences, to diagnostika un veidošanas metodes izglītības procesā, personīgi finanšu vadīšana. Visbūtiskākie ir mācību formas - darbnīcas aprobācijas rezultāti, kas viennozīmīgi atbalsta šo profesionālās pilnveides formu. Darbnīca ir iespēja visam skolas kolektīvam kopā apgūst sev aktuālo tēmu praktiskās nodarbībās, kurās bez apgūtā satura un metodikas pienesuma, būtiska ir skolas kolektīva saliedēšana, aktīva savstarpējā sadarbība un kopīga rīcība, mērķu, stratēģiju izvirzīšana un īstenošanas modelēšana. Līdzdalība, katra individuālais pienesums un produktīva sadarbība drošā un atbalstošā vidē profesionāla vadībā ir darbnīcu kā pieaugušo mācību formas lielākie plusi un pedagogu profesionālajā pilnveidē līdz šim Latvijā neizmantotais resurss. Skolas kolektīva un individuālā profesionālā pilnveide seko atšķirīgiem mērķiem, skolas kolektīvu, protams, veido stipri profesionāļi, tomēr katra indivīda līdzdalības (manī ieklausās, mans viedoklis ir nozīmīgs) un piederības sajūtas stiprināšanai ir izšķiroša loma skolas kā kolektīva efektīvai darbībai. Svarīgi, ka darbnīcas piedāvātā tēma ir skolai aktuāla. Darbnīcas kā profesionālās pilnveides formu pilnībā atbalsta aprobācijas dalībnieki. Darbnīcām kā profesionālās pilnveides formai būtu jāklūst par pieejamu piedāvājumu līdzās individuālajai profesionālajai pilnveidēm.

Secinājumi Conclusions

Analizējot interviju un ESF projekta kursu aptaujas anketu rezultātus, secināms, ka:

- visi pedagogi atbilstoši Ministru kabineta regulējumam apmeklē profesionālas pilnveides kursus,
- kursus apmeklēšanas faktors pārsvarā - normatīvo dokumentu prasības vai profesionālās vajadzības.
- apliecības kā dokumenta lielais novērtējuma spēks, nevis pedagoga praktiskā darbība.
- skolās nav atgriezeniskās saites pēc kursiem – nepieciešama mācīšanās turpināšana organizācijā.

Tālākizglītības kvalitātes nozīmīgākais rādītājs ir kursus un pieredzes apmaiņā apgūtā izmantošana ikdienas praksē.

Nepieciešams pārdomāt un izstrādāt jaunas profesionālās pilnveides formas noteiktiem kolektīviem, it īpaši skolas kolektīvam, kas būtu kļūtu par pieejamu piedāvājumu līdzās individuālajai profesionālajai pilnveidēm.

Tāpat skolas kolektīvam ir jābūt ieinteresētam ar kādām zināšanām un prasmēm pedagogs atgriežas no kursiem. Ir skolas, kuras jau šodien savām darbā ievieš regulāru skolotāju pieredzes dalīšanos ar gūto pilnveides kursus, taču tas nav kļuvis par skolas ikdienu. It īpaši, kad informācija ir kļuvusi par vienu no svarīgākajām lietām sabiedrībā un sadzīvē, dalīšanās ar informāciju kļūst aktuāla arī mūsdienu skolā, veidojot vienotu skolas filozofiju un kultūru.

Literatūra References

- Garleja, R (2003). *Darbs, organizācija un psiholoģija*, Raka, 2005.
- Hattie, J, Timperley, H. (2007). *The Power of Feedback. Review of educational research vol. 77 no. 1, pp. 81-112*. Pieejams <http://rer.sagepub.com/content/77/1/81.short>, 21.
- Hattie, J, Beywl, W. (2013). *Lernen sichtbar machen*. Broschiert.
- Hattie, J. *Visible Learning*. Pieejams <http://www.visiblelearning.de/>
- Husen, T. (1974). *Talent Equality and Meritocracy*, Springer Science & Business Media.
- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam. Pieejams <http://m.likumi.lv/doc.php?id=266406>
- Knowles, M. et a. l. (2012). *The Adult Learner: the definite classic in adult education and human resource development*. Amsterdam etc: Elsevier.
- Koķe, T, Muraškovska, I. (2007). Latvija ceļā uz zināšanu sabiedrību: izpratne un izaicinājumi. *Izglītība zināšanu sabiedrības attīstībai Latvijā*. Rīga: Zinātne, 121.-142.
- Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu Komitejai - *Uzlabot prasmes 21. gadsimtam. Programma Eiropas sadarbībai skolu jomā*. Pieejams: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&coteId=1&year=2008&number=425&language=lv> *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam* Pieejams <http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/?doc=13857>

SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Volume IV

- McKinsey & Company (2007). *How the world's best-performing schools come out on top*. Pieejams: <http://mckinseysociety.com/how-the-worlds-best-performing-schools-come-out-on-top/>
- Skyrme, D. (2003) *The Learning Organization*. Pieejams <http://www.skyrme.com/kmbriefings/3lrnorg.htm>
- Wilcox, D. (1994) *The Guide to Effective Participation*. Pieejams <http://partnerships.org.uk/guide/readme.pdf>.